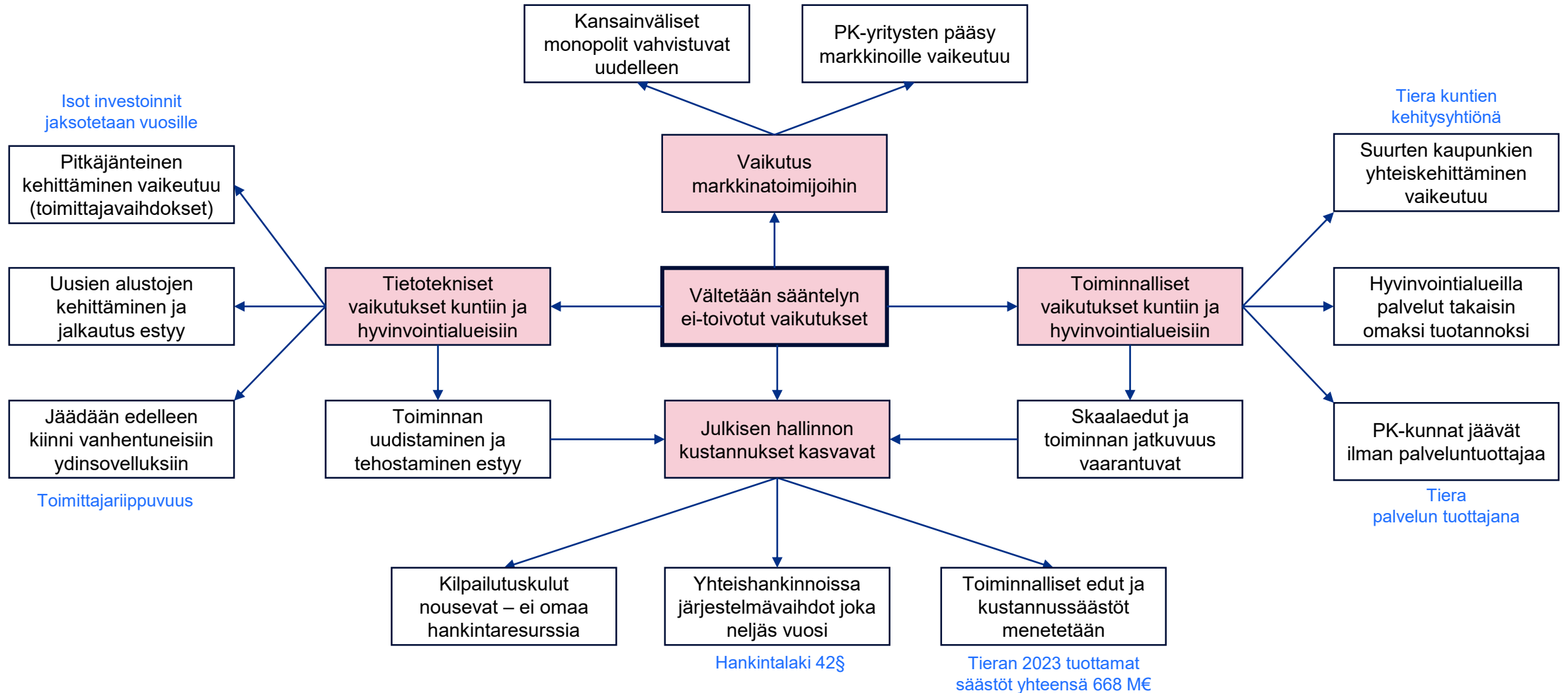

Sidosyksiköiden omistusta koskeva keskustelutilaisuus

Kuntien Tiera Oy
Jyrki Halttunen, Sami Rautiainen
17.04.2024

- Yhteiskunnallinen yritys, jolla yhteiskunnallinen tehtävä.
- Kunnat ja sairaanhoitopiirit perustivat Tieran toimintansa tueksi vuonna 2010. Tavoitteena toiminnalliset hyödyt ja säästöt ICT-hankinnoissa. Vuoden 2023 säästöt olivat 668 miljoonaa euroa.
- Tieran tehtävänä on miettiä, miten kaikki toimii yhteen kuntien kannalta. Tieralla on kumppaneina 250 ICT-alan yritystä, joiden tarjoamasta Tiera on koonnut kunnille palveluportfolion. Osa Tieran kumppaneista on laajentunut kansainvälisille markkinoille suomalaisreferenssein.
- ICT on yksi parhaista keinoista tehostaa julkisen sektorin toimintaa.
- Julkisten hankintojen pelisääntöjä on hyvä selkeyttää. Hankintalain uudistus on uudistumismahdollisuus inhouse-kentälle.
- Tiera on ehdottanut rakentavia täsmennyksiä ja määrittämiä hallitusohjelman kirjauksiin.
- Muutokset tulee toteuttaa huolella ja harkiten – ilman ei-toivottuja seurauksia.

Julkisen sektorin taloustilanne: ei uusia kustannuksia kunnille ja hyvinvointialueille

Kokonaistaloudellinen edullisuus

Hallitusohjelma: ”Tiukennetaan lainsäädäntöä siten, että sidosyksikköhankintoja voidaan tehdä vain silloin, kun ne ovat kokonaistaloudellisesti edullisempia kuin markkinoilla toimivat vaihtoehdot tai kun tähän on muu erityisen painava julkinen intressi.”

- Hankintayksikön osoitusvelvollisuus sidosyksikköhankinnan kokonaistaloudellisesta edullisuudesta tarkoittaa käytännössä kustannustehotonta kilpailutuspakkoa. Sidosyksiköt eivät voi osallistua, koska kyseessä olisi hankintalaissa kielletty ulosmyynti (500 t€ raja).
- Johtaa sidosyksikkötoiminnan lakkaamiseen kokonaan.
- Ongelmaa voidaan lieventää asettamalla osoitusvelvollisuus hankintayksikön sijaan sidosyksikölle – vältetään pakkokilpailutukset.

Vähimmäisomistusprosentti (10%)

Hallitusohjelma: ” Sidosyksikön omistukselle asetetaan yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusprosentti (10 %).”

Haaste

- Keinotekoinen mekanismi, joka johtaa kustannusten nousuun sekä julkisen sektorin tehokkuuden, palveluvalikoiman ja alueellisen elinvoiman heikkenemiseen.

Vaihtoehtoinen korvaava kirjaus

- Hallitusohjelman tavoitteet saavutetaan tehokkaammin asettamalla sidosyksiköille erityisesti alueellisen elinvoiman huomioiva kilpailutusvelvoite: ”Sidosyksiköt velvoitetaan kilpailuttamaan X% omasta tuotannostaan.”
- Mikäli omistusvaadetta ei voida muuttaa, vaatimuksen soveltamisalaa tulee rajoittaa siten, että sen merkittävimmät haitat voidaan välttää. Kirjaus: ”Sidosyksikön omistukselle asetetaan yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusprosentti (10 %). Rajoitus ei koske sidosyksikköä, joka toteuttaa laajoja hankintayksiköiden yhteisiä kehityshankkeita ja kilpailuttaa osan palvelutuotannosta markkinoilta.”

Muut kehitystoimet

- Kehitetään hankintalain tarjousvertailuja koskevia säännöksiä innovaatioita tukevaan suutaan.
- Edistetään sopimuskauden aikana tehtäviä innovaatioita lieventämällä hankintalain sopimusmuutosehtoja.
- Varmistetaan, että toimialojen ydinsovellukset eivät muodosta ulkomaalaisille pörssiyhtiöille monopoliasemaa. ICT-alalla ainoastaan riittävän omistuspohjan omaavat sidosyksiköt tarjoavat todellisen vastavoiman ja vaihtoehdon kv-pörssiyhtiöille, ja lisäksi kilpailutuksillaan kansallisille pk-yrityksille pääsyn julkisille markkinoille myös järjestelmäkehityshankkeissa – tätä rakennetta ei tule rikkoa.
- Velvoitetaan julkisen hallinnon yksiköt noudattamaan avoimen lähdekoodin suosituksia ja käyttämään avoimia rajapintoja tietojärjestelmähankkeissaan.

Erityisen painava julkinen intressi

- Määrittelyn tärkeys
- Taataan kyberturvallisuus: kuntien palveluiden tietoturvan ja tietosuojan ja kyberturvallisuuden kokonaisvaltainen turvaaminen toimialan erityispiirteet ja tarpeet huomioivilla palveluilla sekä omistajaohjauksen keinoin.
- Varmistetaan kuntatoimialojen viranomaisrekisterien pysyminen ja tarvittaessa siirtäminen julkiseen omistukseen ja hallintaan kansainvälisiltä ICT-toimijoilta
- Puretaan alalle syntyneet monopolit ydinsovelluksissa: mahdollistetaan suurten kansainvälisten toimijoiden haastaminen toimialojen ydinsovelluksissa – tämä voi toteutua vain riittävän vahvojen sidosyksiköiden ja niille asetettavan kilpailuttamisvelvoitteen avulla.

Yhteishankinnat

Hallitusohjelma: ”Hankintayksiköiden toteuttamien yhteishankintojen nykyistä laajempi käyttö on puolestaan kilpailun lisäämisen ohella perusteltu keino parantaa julkisten hankintojen tehokkuutta.”

- Sidosyksikkötoimintaa ei kyetä korvaamaan yhteishankintatoiminnalla (toimittajalukko ja toisaalta määräaika-säännökset)
- Palveluiden tuottaminen yhteishankintoina voi johtaa siihen, että kuntien ja hyvinvointialueiden ICT-palveluiden tuottajat joudutaan vaihtamaan 4 vuoden välein
 - Tietoturvariskit ja viranomaisrekisterien hallinta
 - Järjestelmäkehityshankkeet eivät mahdollisia
 - Merkittävät vaihtokustannukset
 - Suomen kallein uudistus!